

**VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS
(Bendrauniversitetinis dalykas)**

Mokslų sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001), Odontologija (M 002), Visuomenės sveikata (M 004) Gamtos mokslai (N 000): Biologija (N 010); Biochemija (N 004); Biofizika (N 011) Socialiniai mokslai (S 000): Politikos mokslai (S 002); Sociologija (S 005); Psichologija (S 006)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Akušerijos ir ginekologijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Motinos ir vaiko sveikata – šiuolaikinės tendencijos 8 kreditai (216 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	1		1	7
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Pranešimo motinos ir vaiko sveikatos tema pristatymas ir vertinimas. Tema suderinama su vienu iš konsultuojančių dėstytojų ir pristatoma Akušerijos ir ginekologijos klinikos susirinkimo ar VUL SK Akušerijos ir ginekologijos centro klinikinės konferencijos metu. Doktorantas turi išanalizuoti, apžvelgti ir pristatyti naujausias mokslines publikacijas, susijusias su tiksline tema ar pateikti klinikinio atvejo analizę. Pranešimas vertinamas 10 balų sistemoje: 10 – puikiai; 9- labai gerai; 8- gerai; 7 – vidutiniškai; 6 – patenkinamai; 5 – silpnai; 4 – 1 balas – nepatenkinamai. Vertinami kriterijai - pranešimo turinys (pagrįsta darbo idėja/hipotezė, suformuluotas aiškus tikslas, paaiškinta literatūros paieškos strategija ir susieta su klinikiniu atveju, jeigu pateikiama klinikinio atvejo analizė, rezultatų glaustumas, aiškumas, nėra pasikartojimų, išvados ir pasiūlymai (aiškumas ir konkretumas)), techninis/vizualinis apiforminimas (lentelių ir paveikslų aiškumas; atitikimas literatūros citavimo reikalavimams, tekstas be gramatinių ir stiliaus klaidų, prezentacija aiški, vizualiai patraukli), pranešimo pristatymas (gebėjimas dalyvauti diskusijoje, klausimų valdymas, oratoriniai gebėjimai).			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
Įsisavinti reprodukcinio amžiaus moters fiziologinius ir patologinius pokyčius, sveiko naujagimio priežiūrą, suteikti žinių apie perinatalinės medicinos pagrindus. Žinoti dažniausias nėščiųjų ligas, nėštumo patologijos būkles, naujagimio sveikatos problemas, dažniausias moters reprodukcinio amžiaus ligas ir galimą jų profilaktiką. Žinoti šeimos planavimo ir kontracepcijos metodus bei nevaisingos šeimos diagnostikos ir gydymo principus, pagalbinio apvaisinimo galimybes, moterų sveikatos patikros programų Lietuvoje principus. Susipažinti su standartizuotai teikiama specializuota pagalba seksualinio smurto moteriškosios lyties aukoms.				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				

Moters lyties organų anatomija ir fiziologija. Kiaušidžių sandara, folikulų brendimas, ovuliacija, kiaušidėse gaminami hormonai. Kiaušintakio sandara ir funkcija. Gimdos topografija. Gimdos gleivinės cikliniai pokyčiai. Makšties išorinė ir vidinė sandara. Išoriniai moters lyties organai. Moters lytiniai hormonai. Hormonų biosintezė, metabolizmas ir veikimo mechanizmas. Endokrininis mėnesinių ciklo reguliavimas. Reprodukcinės sistemos cikliškumas, lytinis ciklas ir jo tarpniai.

Perinatologijos pagrindai ir šiuolaikinės tendencijos, šeimos vaidmuo perinatologijos paslaugų teikime. Perinatologija kaip mokslo sritis. Perinatalinės pagalbos organizavimas Lietuvoje, regionalizacijos principas. Perinatologijos centrai, darbo uždaviniai, tikslai, funkcijos. Nėštumo rizikos veiksniai, didelės ir mažos rizikos nėštumas, reikšmė. Naujagimiui ir šeimai palankios liginės iniciatyvos.

Fiziologiniai moters organizmo pokyčiai nėštumo metu. Makšties floros pasikeitimas nėštumo metu, makšties kandidozė, bakterinė vaginozė.

Perinatalinio laikotarpio fazės. Aplinkos ir tėvų sveikatos poveikis vaisiaus formavimuisi. Nėščiujų antenatalinės priežiūros principai. Nėščiujų skiepijimas. Nėščiosios mityba ir higiena. Krizinis nėštumas.

Vaisiaus būklės vertinimo galimybės nėštumo metu. Nėščiujų patikra ultragarsu. Indikacijos papildomam ultragarsiniam tyrimui. Vaisiaus raidos ydų ultragarsinė diagnostika. Vaisiaus genetinės patologijos ultragarsinė patikra, patologijos žymenys. Prenatalinė diagnostika. Vaisiaus augliai. Vaisiaus chirurgijos galimybės, indikacijos, dažniausiai atliekamos operacijos ir procedūros.

Gimdymas. Gimdymo fiziologija – gimdymo laikotarpiai, priežiūra gimdymo laikotarpiais. Laikotarpis po gimdymo – fiziologiniai pokyčiai. Laikotarpis po gimdymo patologija – pieno sąstovis, endometritas, mastitas, sepsis. Dubens dugno rehabilitacija po gimdymo. Gimdymas namuose, jo teisinis reguliavimas. Etiniai ir teisiniai klausimai perinatologijoje. Subjektyvios gimdymo patirties svarba šeimai. Akušerinio smurto apibrėžimas. Žindymas. Vaistai ir laktacija.

Rh faktoriaus nesutapimas šeimoje, izoimunizacijos profilaktika.

Dažniausios nėščiujų ligos. Nėščiujų hipertenzinės būklės, poveikis vaisiui, nėštumo priežiūrai, akušerinė taktika. Kraujavimas nėštumo metu. Gestacinis diabetas. Intrahepatinė nėščiujų cholestazė. Nėščiujų anemija.

Bendrosios ligos ir nėštumas.

Kritinės būklės akušerijoje: kraujavimas, eklampsija, HELLP sindromas, nėščiujų plaučių arterijos embolija ir giliųjų venų trombozė, sepsis.

Naujagimio būklės vertinimas po gimdymo. Naujagimio būklę ir adaptaciją veikiančys faktoriai. Naujagimio priežiūra, skiepai, patikros. Žindymas. Pereinamosios naujagimio būklės. Naujagimių geltos, diferencinė diagnostika, gydymas. Naujagimio asfiksija, galimos priežastys, perinatalinis CNC pažeidimas, traukuliai. Naujagimio gaivinimas. Naujagimių sepsis, klinika, diagnostika, gydymas, prognozė. Naujagimių TORCH infekcijos, diagnostika, gydymo galimybės, profilaktika. Neišnešiotas naujagimis, jo fiziologiniai, slaugos, maitinimo ypatumai, stabilizavimas gimdykloje, grėsmingos būklės, išgyvenamumas. Naujos technologijos naujagimių ligų diagnostikoje ir gydyme.

Moterų reprodukcinio amžiaus ypatumai ir sveikata. Menstruacinio ciklo sutrikimai. Nenormalus kraujavimas iš gimdos. Premenstruacinis sindromas. Policistinių kiaušidžių sindromas. Negimdinis nėštumas, priežastys, diagnostika, gydymas, komplikacijos. Dubens uždegiminė liga. Lytiškai plintančios ligos. Lėtinis pilvo skausmas ir jo diferencinė diagnostika. Endometrioze: klasifikacija, paplitimo dažnis, etiopatogenezė, klinika, gydymas. . Konservatyvus ir chirurginis gydymas. Gimdos kaklelio susirgimai. Gimdos kaklelio ikivėžinės ligos. Citologinių tyrimų svarba. Gimdos kaklelio vėžio prevencijos programa.

Gimdos nepiktybiniai augliai – miomos. Miomų etiopatogenezė, klinika, gydymas. Kiaušidžių nepiktybiniai ir piktybiniai navikai.
Šlapimo nelaikymo konservatyvus ir chirurginis gydymas.
Kosmetinė, funkcinė ir rekonstrukcinė ginekologija - šiuolaikinės aktualijos.
Seksualinė prievarta.
Krūtų ligos. Krūtų dishormoninė hiperplazija, mastopatijų rūšys. Krūties vėžys. Krūties vėžio prevencijos programa.
Šeimos planavimas. Nevaisingumas. Šeimos planavimo tikslai ir metodai, jų patikimumas, indikacijos, kontraindikacijos. Kontracepcija.
Nevaisingos šeimos tyrimas. Nevaisingumo priežastys. Moterų ir vyrų nevaisingumas. Pacientų ištyrimo algoritmai. Nevaisingų moterų gydymo etapai. Pagalbinio apvaisinimo įstatymas ir pagalbinį apvaisinimą reguliuojantys teisės aktai Lietuvoje. Surogacija, jos tipai, teisinis reguliavimas.
Moters sveikatos problemos perimenopauzėje ir postmenopauzėje.
Perimenopauzės laikotarpiu vykstantys pokyčiai. Moters gyvenimo kokybė. Menopauzinė hormonų terapija.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Akušerijos ir neonatologijos diagnostikos ir gydymo metodikos 2019-2020. <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/programos-ir-projektai/sveicarijos-paramos-programa/akuserijos-ir-neonatologijos-diagnostikos-ir-gydymo-metodikos>.
2. Williams Obstetrics. F. G. Cunningham, K. J. Leveno, J.S. Dashe, B. L. Hoffman, C. Y. Spong, B. M. Casey. 26th ed. Mc Grow Hill Education 2022. The McGraw-Hill Companies; <https://accessmedicine.mhmedical.com/book.aspx?bookID=2977>
3. Williams Gynecology. Hoffman BL, Schorge JO, Halvorson LM, Hamid CA, Corton MM, Schaffer JI. 4e. McGraw Hill, 2020. <https://accessmedicine.mhmedical.com/content.aspx?bookid=2658§ionid=217599855>.
4. Menopauzė. Menopauzinė hormonų terapija (MHT) klinikinės rekomendacijos, 2021. https://lagd.lt/data/public/uploads/2021/06/d1_menopauze.pdf
5. K. Jarienė, R. Nadišauskienė. Seksualinis smurtas. Profesionalaus elgesio taktika. Kaunas, UAB "Vitae Litera" 2019. ISBN:9786094543630
6. Nevaisingumo diagnostikos ir gydymo metodika (2019). https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/Nevaisingumo%20metodika%20SAM_2019-07-22.pdf
7. Kontracepcijos metodika 2016. https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/Veiklos_sritys/Kontracepcijos_metodika_2016-11-22.pdf
8. Nassar, Anwar H.; Visser, Gerard H.A.; Nicholson, Wanda Kay; Ramašauskaitė, Diana; Kim, Yoon Ha; Barnea, Eytan R. FIGO statement: vaccination in pregnancy // International journal of gynecology and obstetrics: Special section: From the FIGO Safe Motherhood & Newborn Health Committee. Hoboken : Wiley. ISSN 0020-7292. eISSN 1879-3479. 2021, vol. 152, iss. 2, p. 139-143. DOI: 10.1002/IJGO.13456.
9. Romeikienė KE, Bartkevičienė D. Pelvic-Floor Dysfunction Prevention in Prepartum and Postpartum Periods. Medicina (Kaunas). 2021 Apr 16;57(4):387. doi: 10.3390/medicina57040387.
10. Myra H. Wyckoff et al. Neonatal life support: 2020 international consensus on cardiopulmonary resuscitation and emergency cardiovascular care science with treatment recommendations.

11. Puopolo KM, Benitz WE, Zaoutis TE; Committee on fetus and newborn; Committee on infectious diseases. Management of Neonates Born at ≥ 35 0/7 Weeks' Gestation With Suspected or Proven Early-Onset Bacterial Sepsis. Pediatrics. 2018 Dec;142(6):e20182894.
12. Puopolo KM, Benitz WE, Zaoutis TE; Committee On Fetus And Newborn; Committee On Infectious Diseases. Management of Neonates Born at ≤ 34 6/7 Weeks' Gestation With Suspected or Proven Early-Onset Bacterial Sepsis. Pediatrics. 2018 Dec;142(6):e20182896.
13. Yvonne Wu. <https://www.uptodate.com/contents/clinical-features-diagnosis-and-treatment-of-neonatal-encephalopathy-2020>.
14. Ramašauskaitė, Diana. Management of pregnancy and delivery in prenatally diagnosed congenital anomalies // Congenital anomalies: from the embryo to the neonate / edited by: Stefania Tudorache. London : IntechOpen, 2018. ISBN 9781789231144. eISBN 9781789231151. p. 469-502. DOI: 10.5772/intechopen.71802.

KONSULTUOJANTYS DĒSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Diana Ramašauskaitė (prof. dr.)
2. Daiva Bartkevičienė (doc. dr.)
3. Ingrida Pilypienė (asist. dr.)

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje 2022 m. birželio mėn. 15 d.

Tarybos pirmininkė prof. Janina Tutkuvienė